

'WIJ GAAN HET HEBBEN OVER HAAR' LESBRIEF

Wat is schoonheid?

Wij gaan het hebben over haar.

Wij gaan het hebben over jou, mij en iedereen.

Wij willen het hebben over haar dat is: gevlochten, gekamd, gestyled,
gepresst, gekwetst, gestraight, gevreesd, ongeremd, onderdrukt,
bevrijd, gewassen, ongedwongen.

Wij zijn allemaal ons eigen haar.

Beste leerkracht,

Voor je ligt de lesbrief van de voorstelling: *'Wij gaan het hebben over haar'* van Dorothy Blokland en Yahmani Blackman. Deze les is een verwerkingsles op het voorstellingsbezoek en is dus bedoeld om uit te voeren in de klas na het zien van de voorstelling.

'Wij gaan het hebben over haar' is een voorstelling die is ontwikkeld door twee theatermakers: Dorothy Blokland en Yahmani Blackman. De voorstelling is geregisseerd door Milone Reigman.

De makers geven uitleg aan de termen 'goed haar' en 'slecht haar'.

De bijzondere geschiedenis van mensen met hun haar wordt geschetst in een serieuze voorstelling waarbij spoken-word, zang en theater gecombineerd worden met een flinke dosis humor.

In 2018 heeft de voorstelling de Amsterdam Fringe Award gewonnen.

Lesbrief

Deze lesbrief is ontwikkeld voor leerlingen binnen het voortgezet onderwijs. Voel je vrij om deze lesbrief als inspiratie te gebruiken en oefeningen of opdrachten er bij te halen die volgens jou aansluiten op de thematieken van de les. Deze les is ontwikkeld voor een lessituatie van 70 minuten. Minder of meer tijd voor deze lesbrief vraagt enige voorbereiding voor de ontwikkeling van een variatie op de gegeven lesstof.

Mochten er nog vragen, opmerkingen of fantastische ideeën zijn over deze les, dan horen wij dit graag. Veel plezier gewenst met deze lesbrief! Voor meer informatie over de lesbrief, workshop en de voorstelling kun je contact opnemen met STIP theaterproducties via info@stipproducties.nl

Namens het educatie team,
Carmen Lamptey

Lesbrief ter verwerking van de voorstelling 'Wij gaan het hebben over haar'

Doel

Door middel van deze lesbrief worden de leerlingen na het voorstellingsbezoek uitgenodigd om de verschillende onderwerpen uit de voorstelling te bediscussiëren. Daarnaast kunnen de leerlingen aan het eind van de workshop meerdere vormen van hedendaags racisme benoemen. Tevens ontwikkelen de leerlingen een eigen geschreven spoken word tekst en presenteren deze aan hun klasgenoten.

Tijd

70 minuten

Materialen

A4 Papier

Pennen

Smartboard / mogelijkheid tot internet

FASE 1 - SHAMPOO 5 MIN

De leerlingen worden geactiveerd om scènes uit de voorstelling terug te halen en met elkaar te delen.

Alle leerlingen en de begeleider/docent zitten in een kring. De docent legt uit dat deze les een verwerkingsles is op de voorstelling 'Wij gaan het hebben over haar'. Als eerste wordt er geïnventariseerd wat de leerlingen hebben onthouden van de voorstelling. De docent laat de jongeren 30 seconden in stilte nadenken over welke scène zij het beste hebben onthouden. Na deze 30 seconde wordt de leerling gekoppeld aan een leerling naast hem/haar en deelt hij/zij zijn scène met de ander. Hier krijgen de leerlingen twee minuten voor. Vervolgens vraagt de docent per tweetal om klassikaal de besproken scène uit de voorstelling met de klas te delen.

FASE 2 - CONDITIONER 15 MIN

De leerlingen vormen een eigen mening over het onderwerp hedendaags racisme door een stelling in te nemen.

De docent start met een korte introductie van deze 'stellingen-opdracht':
"In de voorstelling wordt er door middel van verschillende verhalen over haarkapsels ook iets verteld over de geschiedenis van haarkapsels. De voorstelling gaat ook over hoe men nu, anno 2019, met haar omgaat. Het Westerse schoonheidsideaal speelt een belangrijke rol in de voorstelling. Het gesprek over haar kan zelfs soms leiden tot een ingewikkeld gesprek, doordat het ene haar 'goed' en het andere 'slecht' haar genoemd wordt.

De docent geeft aan dat alle stoelen aan één kant van de ruimte moeten staan en dat de ruimte wordt opgedeeld in twee vlakken; EENS en ONEENS. De docent leest een stelling voor en de leerling dient binnen vijf tellen plaats te nemen in vlak EENS of ONEENS.

Na elke stelling vraagt de docent aan een aantal leerlingen om zijn keuze toe te lichten (optioneel).

- Ik heb ooit iemand een compliment gegeven over zijn of haar haarkapsel.
- Ik snap dat mensen ongelukkig kunnen zijn door hun haarkapsel.
- Ik ken iemand die ooit is gepest om zijn haarkapsel (*vraag naar anekdote).
- Ik heb mij wel eens buitengesloten gevoeld.
- Ik voel mij gerepresenteerd (kan mij herkennen) in de media (televisie, reclames, tijdschriften).
- Ik geloof dat er in Nederland een schoonheidsideaal is (*vraag naar anekdote).
- Ik ben ooit gediscrimineerd of heb dit om mij heen gezien.

- Ik ben ooit gediscrimineerd op basis van etniciteit (huidskleur, cultuur of haar) meegemaakt of heb dit om mij heen gezien.
- Ik ben ooit voor mijzelf opgekomen.
- Ik ben ooit voor een ander opgekomen.

De docent legt uit:

“In de voorstelling komen er meerdere vormen van hedendaags racisme aan bod. Hedendaags racisme is een verzamelwoord voor verschillende soorten racisme (elke vorm van onderscheid, uitsluiting, beperking of voorkeur op grond van ras, huidskleur, afkomst of nationale of etnische afstamming) die momenteel in het dagelijks leven in Nederland nog steeds voelbaar zijn.”

De docent vraagt of leerlingen uit de klas voorbeelden kennen van hedendaags racisme: *Mogelijke antwoorden: voorbeelden zijn politiegeweld jegens niet-witte mensen, bij sollicitatieprocedures en werkgelegenheid binnen bedrijven, zwarte piet, exotisme (iemand met een niet witte huidskleur exotisch en spannend vinden en niet meer kritisch en objectief te bezien) en culturele toe-eigening. Culturele toe-eigening is de overname of het gebruik van elementen van een bepaalde cultuur door een andere cultuur. Sommige mensen bekritisieren culturele toe-eigening, voornamelijk wanneer stijlelementen van een sociaal-etnische minderheid gebruikt worden door leden van de dominante - lees Westerse - cultuur.*

FASE 3 - DEEP CONDITIONER 20 MINUTEN

Doel: De leerlingen schrijven een eigen spoken-word tekst gebaseerd op een onderwerp uit de voorstelling.

De docent legt uit:

“In de voorstelling wordt er veel gebruik gemaakt van de kunstvorm spoken-word. Spoken-word is een soort combinatie tussen dicht en rap. Binnen deze kunstvorm worden teksten ritmisch opgedragen.

In de voorstelling ‘Wij gaan het hebben over haar’ wordt er ook veel gebruikt gemaakt van metaforen. Een metafoor is een vorm van beeldspraak waarbij er vaak sprake is van een onuitgesproken vergelijking”.

De leerlingen krijgen een fragment te zien uit de voorstelling:

<https://www.youtube.com/watch?v=WSvY1Z-t-U8>

De ene helft van de groep krijgt de vraag om te letten op :

- welke spel-/stemtechnieken zet Dorothy in om haar tekst een spoken-word tekst te maken?

(antwoord: muziek op de achtergrond, rijm, gebruik van tempoverschillen: stiltes, uitrekken van woorden, versnelling en vertraging, lichaamstaal die aansluit bij de tekst)

De andere helft van de groep krijgt de opdracht om te letten op:

- welke metaforen komen er in de tekst voorbij?

(antwoord: "haar" = de zwarte vrouw, "kroon naar de zon" = kapsel, "zij draagt de zonde van Eva tussen haar benen" = ze is een vrouw en zal het zwaarder hebben dan de man, "wordt ze levend begraven door daar waar zij vandaan komt" = doordat ze een Afrikaanse vrouw is, staat ze al één stap achter)

In de volgende opdracht gaan leerlingen hun eigen spoken word tekst schrijven. Elke leerling krijgt een A4 papier en pen van de docent. De leerlingen kiezen één van de volgende onderwerpen: schoonheidsideaal, onderdrukking, onrecht, opkomen en verantwoordelijkheid.

Zodra elke leerling een onderwerp heeft gekozen start de free-write (vrijuit schrijven) opdracht. De leerling krijgt eerst één minuut om zoveel mogelijk woorden op te schrijven die bij hem/haar opkomen als hij/zij denkt aan dit onderwerp.

Bij het tweede gedeelte van deze schrijfo opdracht visualiseert de leerling alsof zijn gekozen onderwerp 'een persoon' is. De leerling schrijft deze persoon een brief en krijgt hiervoor acht minuten. De docent zet een timer om de tijd in de gaten te houden.

Wat zou je allemaal van dit onderwerp willen weten? Wat wil je hem of haar juist vertellen? Wat voor vragen heb je en wat voor antwoorden denk je terug te krijgen? Dit schrijven de leerlingen allemaal op. De woorden vanuit het eerste gedeelte van de opdracht dienen ter inspiratie en de leerlingen worden gestimuleerd om gebruik te maken van metaforen.

FASE 4 - UITKAMMEN & UITSPOELEN 15 MINUTEN

De leerlingen presenteren de teksten aan klasgenoten in groepjes van vier en zetten één spoken-word tekst om tot een korte presentatie.

De leerlingen worden door de docent in groepen van vier verdeeld. Elk groepje krijgt vijf minuten om de spoken-word teksten aan elkaar voor te lezen. Zodra iedereen zijn tekst aan zijn groepsgenoten heeft voorgelezen kiezen de groepjes één tekst uit. Dit zal de tekst zijn die de groep in de volgende fase gezamenlijk zal voordragen. Vervolgens krijgen de groepjes tien minuten om de presentatie voor te bereiden.

De groepjes krijgen de opdracht om van de spoken word tekst een presentatie te maken, waarbij er rekening gehouden moet worden met de volgende elementen:

- De presentatie heeft achtergrond muziek, zie link <https://www.youtube.com/watch?v=fbv5tDdxID0>
- Iedereen uit de groep komt aan het woord
- Er wordt minimaal één zin of woord (meerdere mag ook) tegelijkertijd met meer dan één persoon gezegd
- Er moet een versnelling in de presentatie zitten (woorden worden sneller gezegd)
- Er moet een vertraging in de presentatie zitten (woorden worden extra langzaam gezegd)
- Er moet een pauze / stilte in presentatie zitten
- Er moeten minimaal drie ondersteunende bewegingen worden bedacht bij de tekst, die de gehele groep uitvoert.

FASE 5 - IN MODEL BRENGEN 15 MINUTEN

De leerlingen presenteren de spoken-word presentaties aan de klas en de workshop wordt afgesloten.

Alle groepjes presenteren hun spoken-word tekst. Tijdens presentaties is het publiek stil en aan het eind van elke presentatie wordt er geapplaudisseerd. De presentaties worden besproken door middel van de volgende vragen:

- welke elementen van spoken-word zag je terug in de presentatie?
- waar ging de tekst voor jou over?
- werd er gebruik gemaakt van metaforen, zo ja welke?
- als deze spoken-word presentatie een onderdeel was van een theatervoorstelling; waar zou dan de volgende scène over gaan?

De leerkracht sluit de workshop af door de leerlingen terug te geven hoe zij hebben deelgenomen aan de workshop.